

V Bruselu dne 24.5.2019
COM(2019) 236 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Přezkum pokroku při provádění strategie EU pro zelenou infrastrukturu

{SWD(2019) 184 final}

1. Souvislosti a úvod

Pod pojmem zelená infrastruktura se ve strategii EU pro zelenou infrastrukturu rozumí „strategicky plánovaná síť přírodních a polopřírodních oblastí s rozdílnými environmentálními rysy, jež byla navržena a je řízena s cílem poskytovat širokou škálu ekosystémových služeb. Zahrnuje zelené plochy (nebo modré plochy, jde-li o vodní ekosystémy) a jiné fyzické prvky v pevninských (včetně pobřežních) a mořských oblastech. Na pevnině se zelená infrastruktura může nacházet ve venkovských oblastech i v městském prostředí.“

Na rozdíl od jednoúčelové šedé infrastruktury mohou zelené plochy s bohatou biologickou rozmanitostí plnit řadu vysoce užitečných funkcí, často souběžně a při velmi nízkých nákladech, ve prospěch člověka, přírody a hospodářství.

Zelená infrastruktura v EU zahrnuje síť Natura 2000, která tvoří její páteř, a dále přírodní a polopřírodní plochy mimo síť Natura 2000, jako jsou parky, soukromé zahrady, živé ploty, vegetací porostlé ochranné pásy podél řek nebo strukturně bohaté zemědělské krajiny s některými prvky a zavedenými postupy a dále umělé prvky, jako jsou zelené střechy, zelené zdi nebo ekodukty a rybí přechody. Roční přínosy plynoucí z ekosystémových služeb sítě Natura 2000 se v celé Evropské unii odhadují na 300 miliard EUR¹, přičemž přínosy zelené infrastruktury jsou ještě výrazně větší.

V rámci cíle 2 strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 se stanoví, že „do roku 2020 se zachovají a posílí ekosystémy a jejich služby prostřednictvím zavedení ekologické infrastruktury a obnoví se nejméně 15 % poškozených ekosystémů“. Jestliže se cíl 2 podaří splnit v plném rozsahu a obnovit v síti Natura 2000 příznivý stav, mohlo by se tak vytvořit až 50 000, resp. 140 000 pracovních míst, až 4,2 miliardy EUR, resp. 11,1 mld. EUR na přímých výstupech za rok a také celá řada přínosů ekosystémových služeb².

Komise přijala strategii EU pro zelenou infrastrukturu v roce 2013³ s cílem posílit tyto hospodářské přínosy přilákáním dalších investic do evropského přírodního kapitálu za účelem dosažení cílů v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020. Strategie obsahuje čtyři prioritní oblasti činností: podporu zelené infrastruktury v hlavních oblastech politiky; zlepšení informací, posílení vědomostní základny a podporu inovací; zlepšení přístupu k financím; a posílení rozvoje projektů zelené infrastruktury na úrovni EU.

Tato strategie předpokládala, že **do konce roku 2017 Komise přezkoumá pokrok při rozvoji zelené infrastruktury a zveřejní zprávu o získaných zkušenostech spolu s doporučeními pro budoucí opatření**. Akční plán pro přírodu, lidi a hospodářství⁴ stanoví, že tento přezkum bude promítnut do dalšího postupu, pokud jde o strategické investice do zelené

¹ The economic benefits of the Natura 2000 network (Hospodářské přínosy sítě Natura 2000); 2013, ISBN 978-92-79-27588-3.

² Eftec, ECNC, UAntwerp & CEEWEB (2017) Promotion of ecosystem restoration in the context of the EU biodiversity strategy to 2020 (Podpora obnovy ekosystémů v souvislosti se strategií EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020).

³ COM(2013) 249 final.

⁴ COM(2017)198 final.

infrastruktury v EU. Bude také podkladem pro závěrečné hodnocení strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020.

Přezkum se zaměřuje na dosažený pokrok a na výzvy zjištěné na úrovni EU i na úrovni členských států⁵ při provádění činností v rámci čtyř prioritních oblastí strategie; shrnuje některé získané zkušenosti a předkládá některé návrhy k dalšímu provádění strategie.

2. Posouzení pokroku a výzev

2.1 Podpora zelené infrastruktury v hlavních oblastech politiky: pokrok a výzvy

Strategie pro zelenou infrastrukturu zdůraznila potřebu zajistit, aby se zelená infrastruktura stala standardní součástí územního plánování a územního rozvoje a aby byla plně začleněna do provádění politik, jejichž cíle je možno splnit zcela nebo zčásti pomocí řešení, která jsou v součinnosti s přírodou. Strategie stanoví, že mezi hlavní oblasti politiky, v nichž má být zelená infrastruktura podporována, patří regionální politika nebo politika soudržnosti, politika v oblasti změny klimatu a životního prostředí, řízení rizik v souvislosti s přírodními pohromami, politika zdraví a ochrany spotřebitele a společná zemědělská politika. Páteř zelené infrastruktury EU představují lokality a funkce sítě Natura 2000. Kontrola účelnosti směrnic o ochraně přírody dospěla k závěru, že ačkoliv jsou směrnice klíčovými nástroji pro strategii biologické rozmanitosti EU do roku 2020, nemohly samy o sobě zajistit splnění cíle zastavit v EU do roku 2020 úbytek biologické rozmanitosti. Akční plán pro přírodu, lidi a hospodářství uvádí další opatření, jako je stanovení pokynů podporujících zavádění projektů zelené infrastruktury na úrovni EU, a to pro účely lepšího propojení oblastí sítě Natura 2000 s cílem přispět ke splnění cílů směrnic o ochraně přírody a zároveň dalších cílů EU v oblasti biologické rozmanitosti.

Zelenou infrastrukturu lze zavádět jednak prostřednictvím uchování stávajících ekosystémů s bohatou biologickou rozmaností v dobrém stavu, jednak obnovou poškozených ekosystémů, a to jak v rámci sítě Natura 2000, tak mimo ni. Podle směrnice o ochraně ptáků a směrnice o ochraně přírodních stanovišť mají členské státy povinnost formulovat cíle obnovy a opatření pro lokality sítě Natura 2000, v nichž prozatím nebylo u biologických druhů a stanovišť dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany. Klíčovým nástrojem pro určení priorit ochrany a obnovy na regionální či celostátní úrovni jsou prioritní akční rámce vypracované členskými státy podle článku 8 směrnice o ochraně přírodních stanovišť. Nový formát těchto prioritních akčních rámců⁶ umožňuje zařadit informace o souvisejících širších opatřeních zelené infrastruktury.

V rámci akce 6a strategie v oblasti biologické rozmanitosti členské státy vyzývá, aby za pomoci Komise vypracovaly do roku 2014 strategický rámec, kterým se stanoví priority pro obnovu ekosystémů na místní a vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. V roce 2014 zveřejnila Komise studii, jejímž cílem bylo pomoci členským státům přiřadit vysokou prioritu obnově

⁵ Viz připojený pracovní dokument útvarů Komise a 28 informativních přehledů za jednotlivé země shromážděných v roce 2017.

⁶ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/PAF%20format%20EN.docx>

poškozených ekosystémů⁷. Ačkoliv dosud bylo na vnitrostátní a místní úrovni zavedeno jen několik málo rámců pro stanovení priorit v oblasti obnovy⁸, určitá aktivita v oblasti obnovy probíhá⁹, často v reakci na jiné příslušné právní předpisy EU, např. na rámcovou směrnici o vodě nebo na rámcovou směrnici o strategii pro mořské prostředí. Je třeba vyvinout zvýšené úsilí s cílem dokončit vnitrostátní rámce pro stanovení priorit v oblasti obnovy k provedení akce 6b, které doplní prioritní akční rámce podle směrnic o ochraně přírody, a to způsobem, který bude v souladu s metodickým přístupem iniciativy EU v oblasti mapování a posuzování ekosystémů a jejich služeb (MAES¹⁰) a s činnostmi obnovy vyžadovanými právními předpisy EU.

Několik členských států zřídilo národní ekologické sítě či rovnocenné nástroje. V mnoha členských státech jsou cíle či požadavky související konkrétně se zelenou infrastrukturou zahrnuty do širších politik a právních předpisů v oblasti biologické rozmanitosti a ochrany přírody. Odkazy na zelenou infrastrukturu obsahuje například několik národních strategií a plánů v oblasti biologické rozmanitosti (bez ohledu na to, zda je označena takto nebo jinými slovy, která však vyjadřují totéž). Zelenou infrastrukturou se rovněž implicitně zabývají nástroje týkající se konkrétních ekosystémů, jako je například irská Národní strategie pro rašeliniště (National Peatlands Strategy). Avšak s výjimkou německé Spolkové koncepce Zelená infrastruktura¹¹ členské státy dosud národní strategie věnované konkrétně zelené infrastruktuře nepřijaly. Na několika národních strategiích se však pracuje (např. ve Španělsku) a další politiky a právní nástroje se (přinejmenším implicitně) zabývají koncepcí zelené infrastruktury, jak ji definuje strategie EU pro zelenou infrastrukturu.

Pokud jde o **vodní politiku EU**, opatření pro přirozené zadržování vody mohou pomoci omezit tok srážkové vody, zvýšit vsakování a snížit znečištění přirozenými procesy. Tato opatření jsou označena jako nákladově efektivní přístupy k dosažení cílů rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních¹², které zároveň přispívají k ochraně biologické rozmanitosti a přizpůsobení se změně klimatu. Pokyny k opatřením pro přirozené zadržování vody již byly vypracovány¹³ a jejich provádění prostřednictvím strukturálních a zemědělských fondů EU povzbudilo členské státy k vypracovávání operačních a zemědělských programů¹⁴. Z následného posouzení operačních programů¹⁵ vyplynulo, že sice bylo dosaženo jistého pokroku, avšak pro podporu strategických a integrovaných programů je třeba vyvinout další úsilí a že plánování zelené infrastruktury a opatření pro přirozené zadržování vody ve větším

⁷ <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/RPF.pdf>

⁸ Německo, Nizozemsko a region Flandry (BE).

⁹ Viz pozn. pod čarou č. 2.

¹⁰ Mapping and Assessing Ecosystems and their Services (Mapování a posuzování ekosystémů a jejich služeb): http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

¹¹ <http://www.bfn.de/bkgi.html>

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52012DC0673>

¹³ Evropská komise (2014). EU Water Policy Document on Natural Water Retention Measures (Dokument o vodní politice EU: Opatření pro přirozené zadržování vody). WFD CIS Working Group Programme of Measures (Program opatření pracovní skupiny pro společnou prováděcí strategii k rámcové směrnici o vodě). https://circabc.europa.eu/sd/a/2457165b-3f12-4935-819a-c40324d22ad3/Policy%20Document%20on%20Natural%20Water%20Retention%20Measures_Final.pdf

¹⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_cs

¹⁵ [Evaluation of the contribution of Operational Programmes to the implementation of EU water policy \(Hodnocení příspěvku operačních programů k provádění vodní politiky EU\).](#)

měřítka by mohlo mít přínosy, pokud jde o jakost vody, protipovodňovou ochranu a plnění cílů v oblasti biologické rozmanitosti. Plánování může zohlednit činnost v oblasti mapování a posuzování ekosystémů a jejich služeb, plány povodí a prioritní akční rámce, díky nimž je možné určit, u kterých multifunkčních ploch je největší příležitost k poskytování ekosystémových služeb.

V rámci **politiky EU v oblasti námořních záležitostí a rybolovu**¹⁶ se o zelené infrastruktuře hovoří jako o nástroji, který přispívá k udržitelnému rozvoji pobřežních oblastí. Článek 5 směrnice o územním plánování námořních prostor¹⁷ se zabývá hlavními cíli zelené infrastruktury a konstatuje, že „se členské státy snaží přispívat k zachování, ochraně a zlepšování životního prostředí včetně odolnosti vůči dopadům změny klimatu“. Zelená infrastruktura se však v územních plánech námořních prostor dostatečně nevyužívá, přestože by mohla přispívat ke zdraví mořských ekosystémů a zajišťovat významné přínosy, pokud jde o výrobu potravin, rekreaci a cestovní ruch, zmírňování změny klimatu, přizpůsobení se této změně, řízení dynamiky pobřežní čáry a prevenci katastrof.

Ačkoli koncepce zelené infrastruktury nebyla zakomponována do rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, její cíle jsou s touto směrnicí v souladu, jelikož směrnice usiluje o zachování biologické rozmanitosti a zajištění čistých, zdravých a bohatých oceánů a moří. Jisté snahy o zavedení sítí zelené infrastruktury jsou vyvíjeny v podobě zřizování koherentních sítí chráněných mořských oblastí podle čl. 13 odst. 4 uvedené směrnice. Opatření přijatá podle této směrnice budou i nadále řešit zátěže s cílem zlepšit stav mořského prostředí zohledněním přeshraničního a regionálního pohledu za pomoci nově stanovených kritérií a metodických norem¹⁸. Zavádění zelené infrastruktury může napomoci k dosažení tohoto cíle.

Řešení založená na ekosystémech a zelená infrastruktura jsou považovány za relevantní přístupy k řešení problematiky **změny klimatu** ve strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu¹⁹. Akce 7 strategie konkrétně odkazuje na zelenou infrastrukturu ve vztahu k odolnosti šedé infrastruktury. Na mezinárodní úrovni byly klimatické přínosy přístupů založených na ekosystémech zdůrazněny v několika rozhodnutích v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti²⁰ a v Pařížské dohodě²¹. Avšak vzhledem k vyšší četnosti přírodních katastrof způsobených změnou klimatu, jako jsou například mimořádné události spojené s počasím v roce 2017 včetně lesních požárů, bouří a povodní, existují příležitosti k další součinnosti. Bylo by možné vyvinout větší úsilí ke zdůraznění četných potenciálních přínosů zelené infrastruktury ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, a to přímo například prostřednictvím pohlcování uhlíku a nepřímo snižováním energetické náročnosti a znečištění prostřednictvím aktivní dopravy spojené se zelenou infrastrukturou (například jízdy na kole a chůzí), zmírňováním efektu městských tepelných ostrovů a snižováním potřeby chlazení a vytápění budov díky zeleným střechám a zeleným zdem.

¹⁶ COM(2014) 86 final.

¹⁷ Směrnice 2014/89/EU, Úř. věst. L 257, 28.8.2014; s. 135.

¹⁸ Rozhodnutí Komise 2017/848/EU.

¹⁹ COM(2013) 216.

²⁰ <https://www.cbd.int/ecosystem/> ; <https://www.cbd.int/climate/>

²¹ <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

Přezkum strategie EU pro přizpůsobení²² představoval příležitost ke zvážení, jak dále podporovat zavádění zelené infrastruktury s cílem vytvořit při co nejvýhodnějším poměru nákladů a přínosů společnost odolnou vůči změně klimatu. Podobnou příležitost nabízí přezkum vodní politiky EU (směrnice o čištění městských odpadních vod, rámcová směrnice o vodě, směrnice o povodních)²³. Další součinnosti lze hledat v souvislosti s Paktem starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky²⁴ nebo sdružením ICLEI – Orgány místní správy za udržitelnost²⁵.

Skutečnost, že existují silné vazby mezi **řízením rizik v souvislosti s katastrofami** a životním prostředím, je všeobecně přijímaná a dopad změny klimatu tyto vazby ještě posiluje. Akční plán EU pro sendajský rámec pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030²⁶ výslovně uvádí, že zelená infrastruktura může přispět ke snížení rizika a ke zvládnání katastrof. Zelenou infrastrukturu je možné podpořit mechanismy na posílení zvládnání katastrof v EU²⁷. Toto je však třeba promítnout do konkrétních opatření v terénu. Ze zkušeností vyplývá, že **přístupy založené na ekosystémech**, jako je zelená infrastruktura, řešení, která jsou v součinnosti s přírodou, přizpůsobení založená na ekosystémech, opatření pro přirozené zadržování vody a opatření ke snižování rizika katastrof založená na ekosystémech, představují nákladově efektivní nástroje politik²⁸, nevyužívají se však v plném rozsahu a jejich potenciál je třeba na úrovni EU dále posilovat.

Zelená infrastruktura sama o sobě sice do **společné zemědělské politiky (SZP)** zahrnuta není, dva pilíře současné SZP však poskytují soubor nástrojů k řešení udržitelného řízení přírodních zdrojů a opatření v oblasti klimatu, které mohou přispívat k zelené infrastruktuře v závislosti na jejich koncepci a provádění. V rámci systému podmíněnosti dobrý zemědělský a environmentální stav (DZES) ve vztahu k ochranným pásmům a krajinným prvkům zahrnuje zelenou infrastrukturu²⁹, avšak přínosy se v jednotlivých členských státech liší. V rámci prvního pilíře SZP mohou mít postupy „ekologizace“ zavedené v roce 2015 přínos pro životní prostředí i klima; Evropský účetní dvůr však nedávno dospěl k závěru³⁰, že ekologizace, jak se v současné době provádí, nezajistí významné přínosy pro životní prostředí a klima, zejména pro biologickou rozmanitost. Pokud jde o druhý pilíř, členské státy a regiony mohou vybírat z široké nabídky opatření pro rozvoj venkova, které jim pomohou dosáhnout agroenvironmentálních a klimatických cílů, a zemědělci na ně mohou získat platbu na plochu; ta může být doplněna cílenou podporou pro neproduktivní investice. Zvláštní podpora může být poskytnuta i na přechod na ekologické zemědělství a k jeho udržení, na přímé provádění ustanovení směrnice o ochraně přírodních stanovišť, směrnice o ochraně ptáků a rámcové

²² COM(2018) 738.

²³ http://ec.europa.eu/environment/water/index_en.htm

²⁴ http://www.conventiondesmaires.eu/index_en.html

²⁵ <http://iclei-europe.org/about-iclei/>

²⁶ http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/1_en_document_travail_service_part1_v2.pdf

²⁷ COM(2017) 773 final.

²⁸ <https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>

²⁹ DZES 1 a 7, viz SWD.

³⁰ <http://publications.europa.eu/webpub/eca/special-reports/greening-21-2017/cs/>

směrnice o vodě³¹. K podpoře opatření v oblasti lesního hospodářství, která by mohla zahrnovat rozvoj či údržbu zelené infrastruktury, lze využít i Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV).

Tento příspěvek by mohl být posílen pobídkami ke znovuzavedení krajinných prvků do obdělávaných ploch a k lepší ochraně trvalých travních porostů. Následné posouzení příspěvku programů rozvoje venkova k provádění rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních zahrnuje posouzení využití opatření pro přirozené zadržování vody a možného zlepšení využití těchto opatření v budoucnu. Ve sdělení o budoucnosti potravinářství a zemědělství³² se doporučují inovativní nástroje, které mohou posílit stávající zelenou infrastrukturu.

Probíhají snahy o začlenění zelené infrastruktury do **regionální politiky EU**: nařízení týkající se Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Fondu soudržnosti pro období 2014–2020 stanoví³³, že udržitelný rozvoj včetně požadavků na ochranu životního prostředí a biologické rozmanitosti je podporován horizontálně. Ve svých pokynech³⁴ členským státům Komise zdůraznila zelenou infrastrukturu a přizpůsobení založená na ekosystémech jako nákladově efektivní alternativu či doplňkové opatření k šedé infrastruktuře a intenzivní změně využívání půdy.

Makroregionální strategie EU³⁵ jsou užitečné platformy pro navrhování a provádění projektů zelené infrastruktury a pro zapojování zemí (členských zemí EU i třetích zemí), regionů a zúčastněných stran do vzájemné komunikace. Zelená infrastruktura se může stát strukturálním a funkčním základem pro udržitelný rozvoj těchto regionů. Jako dobrý příklad lze v souvislosti s makroregionální strategií EU pro alpský region uvést společné prohlášení ministrů o alpské zelené infrastruktuře, které bylo přijato v říjnu 2017.

Zelená infrastruktura má rovněž podporu v rámci **městské politiky EU**. V rámci městské agendy EU³⁶ o udržitelném využívání půdy a řešeních, která jsou v součinnosti s přírodou, bylo v roce 2017 zahájeno partnerství a rovněž se počítá s výzvou k podávání návrhů v rámci Městských inovativních opatření³⁷, která poskytují městům finanční krytí na testování inovativních řešení ve vybraných oblastech udržitelného rozvoje měst. Zelená infrastruktura byla zahrnuta do kritérií pro udělení ceny „Evropské zelené město“ a „Evropský zelený list“³⁸. Znalost zelené infrastruktury ve městech se zlepšuje i s podporou projektu MAES „EnRoute“³⁹ a projektů v rámci programu Horizont 2020 týkajících se řešení, která jsou v součinnosti s přírodou, prováděných v městských oblastech⁴⁰. Několik iniciativ zahájených

³¹ [Key descriptive statistics on the consideration of water issues in the Rural Development Programmes 2014–2020 \(Klíčové údaje popisné statistiky týkající se zohledňování otázek vody v programech rozvoje venkova na období 2014–2020\)](#)

³² COM(2017) 713 final.

³³ Článek 8 nařízení (EU) č. 1303/2013.

³⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/legislation/guidance/

³⁵ Pro jadransko-jónský region, alpský region, region Baltského moře a pro Podunají.

³⁶ <http://www.urbanagendaforth.eu>

³⁷ <http://www.uia-initiative.eu>

³⁸ <http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>

³⁹ www.oppla.eu/EnRoute a <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC110402>

⁴⁰ Např. Nature4Cities, GrowGreen, NAIAD, NATURVATION, UNALAB, Connecting a UrbanGreenUp.

evropskými městy se také zaměřuje na zelenou infrastrukturu na úrovni města a na místní úrovni.

Pokud jde o **zdravotní politiku EU**, mnoho studií⁴¹ sice prokazuje pozitivní vztah mezi zelenou infrastrukturou a lidským zdravím, avšak osoby s rozhodovací pravomocí a zúčastněné strany zelenou infrastrukturu v širším měřítku nevyužívají jako nákladově efektivní řešení zdravotních problémů. Osvědčené postupy, jako jsou například finské iniciativy na podporu holistického přístupu k zelené infrastruktuře a lidskému zdraví, je třeba rozšířit.

Jelikož zelená infrastruktura přináší mnoho ekosystémových výhod, může přispět k přijetí nově vytvořené **energetické infrastruktury** veřejností. Místní komunity a vlastníci pozemků si oblíbili metody zkvalitňování přírodních stanovišť, jako je například přeměna stanovišť pod elektrickým vedením na stanoviště s nízkou vegetací, a tyto postupy vedly ke snížení nákladů na údržbu vegetace pro navrhovatele projektů⁴². Iniciativa Renewables Grid Initiative (Iniciativa týkající se elektrizačních soustav pro přenos energie z obnovitelných zdrojů) odměňuje projekty uplatňující mimořádně inovativní postupy v oblasti ochrany přírody a biologické rozmanitosti, např. projekty, které realizuje Elia a Terna⁴³. Podobné postupy by se mohly rozšířit do všech členských zemí EU a regulační orgány by mohly zavést pobídky k tomu, aby tyto postupy byly přijaty jako příklady dobré praxe, jež zajistí včasné provedení projektů společného zájmu na prioritních koridorech transevropské energetické sítě (TEN-E), což je předpokladem pro dosažení integrovaného, bezpečného, konkurenceschopného a udržitelného trhu EU s energií a politických cílů EU v oblasti klimatu a energetiky.

Pokud jde o **dopravní politiku EU**, některé příklady ilustrují osvědčené postupy, ale prozatím jsou příliš izolované a je zapotřebí větší úsilí k posílení biologické rozmanitosti využitím zelené infrastruktury podél transevropských dopravní sítí (TEN-T)⁴⁴, k zajištění přínosu pro přírodu a hospodářství a zároveň k zajištění lepšího přijetí nové dopravní infrastruktury společností. Součástí tohoto úsilí může být i zachování oblastí s bohatou biologickou rozmanitostí podél koridorů TEN-T nebo budování zvláštních objektů k zajištění bezpečného průchodu volně žijících živočichů. Proto je důležité, aby byla posílena součinnost mezi transevropskými sítěmi a zaváděním zelené infrastruktury na úrovni EU, a to i zjištěním možné ekologizace projektů v rámci Nástroje pro propojení Evropy⁴⁵.

2.2. Zlepšení informací, posílení vědomostní základny a podpora inovací

Strategie pro zelenou infrastrukturu vyzvala Komisi, aby zlepšila a dále šířila informace týkající se zelené infrastruktury. Širší přístup ke specializovaným informacím o zelené infrastruktuře zajišťuje Biodiversity Information System for Europe (Evropský informační systém pro biologickou rozmanitost)⁴⁶ včetně knihovny dokumentů o zelené infrastruktuře⁴⁷.

⁴¹ Např. studie o zdravotních a sociálních přínosech přírody

<http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/intro/>

⁴² Projekt BESTGRID, <https://www.bestgrid.eu>

⁴³ Viz pracovní dokument útvarů Komise.

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/inea/en/ten-t>

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/inea/connecting-europe-facility/cef-transport>

⁴⁶ <http://biodiversity.europa.eu/>

Probíhá činnost na zajištění součinnosti s jinými relevantními informačními platformami. Byly zveřejněny pokyny k začlenění zelené infrastruktury do politiky v konkrétních oblastech (např. do regionální politiky a politiky soudržnosti⁴⁸, do vodohospodářství a řízení povodňových rizik⁴⁹, posuzování vlivů na životní prostředí⁵⁰ a strategického posuzování vlivů na životní prostředí⁵¹).

Posílení znalostní základny pro zelenou infrastrukturu je součástí širší akce, která má zajistit znalostní základnu pro cíl 2 strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020. Iniciativa EU týkající se mapování a posuzování ekosystémů a jejich služeb (MAES), zahájená v roce 2013, poskytuje metodické pokyny pro EU a její členské státy k mapování a posuzování stavu ekosystémů a jejich služeb. Čtvrtá zpráva o MAES⁵², zveřejněná v roce 2016, byla věnována zelené infrastruktuře ve městech.

Komise zveřejnila zprávu o „obnově strategické zelené infrastruktury a ekosystémů; geoprostorových metodách, údajích a nástrojích“⁵³, která je reakcí na strategii pro zelenou infrastrukturu, jež vyzývá Komisi, aby přezkoumala „rozsah a kvalitu technických a prostorových údajů, jež jsou k dispozici pro rozhodování v souvislosti se zaváděním zelené infrastruktury“.

Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) a Společné výzkumné středisko (JRC) připravují pracovní dokumentaci k podpoře zelené infrastruktury a její obnovy a zveřejnily zprávy o použitelnosti stávajících údajů a nových metodik zavádění zelené infrastruktury⁵⁴.

Pokud jde o **politiku EU v oblasti výzkumu a inovací**, projekty relevantní z hlediska zelené infrastruktury jsou financovány ze sedmého rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj a od roku 2014 i z programu Horizont 2020. Investiční příležitosti poskytují výzkumné, inovační a demonstrační projekty týkající se zavádění a posuzování řešení, která jsou v součinnosti s přírodou. Doplňkem je začlenění politik, nastavování ukazatelů, sdílení informací, propagační a informační činnost zaměřená na podniky a společnost; doklady o mnoha přínosech řešení, která jsou v souladu s přírodou, vedou k tomu, že je zelená infrastruktura uplatňována ve větším měřítku a že jí jsou přiřazovány vyšší priority. Přístup k financování usnadňuje platforma pro sdílení informací z výzkumu Oppla⁵⁵ a platforma pro vytváření sítí ThinkNature⁵⁶.

⁴⁷ <http://biodiversity.europa.eu/topics/green-infrastructure>

⁴⁸ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2013/guide-to-multi-benefit-cohesion-policy-investments-in-nature-and-green-infrastructure

⁴⁹ <https://www.eea.europa.eu/publications/green-infrastructure-and-flood-management>

⁵⁰ <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

⁵¹ <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm>

⁵² <http://biodiversity.europa.eu/maes> a <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101639>

⁵³ Estreguil, C., Dige, G., Kleeschulte, S., Carrao, H., Raynal, J. a Teller, A., *Strategic Green Infrastructure and Ecosystem Restoration: geospatial methods, data and tools*, EUR 29449 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, ISBN 978-92-79-97295-9, doi:10.2760/36800, JRC113815.

⁵⁴ Viz pracovní dokument útvarů Komise.

⁵⁵ <http://oppla.eu/>

⁵⁶ <https://www.think-nature.eu/>

Ve strategii pro zelenou infrastrukturu dále byla Komise vyzvána, aby prozkoumala, „do jaké míry by mohly technické normy, zejména v souvislosti s fyzickými moduly budov a postupy, přispět k rozvoji trhu pro produkty vstřícné vůči aspektům zelené infrastruktury“. Možný vývoj norem v souvislosti se zelenou infrastrukturou je zahrnut do ročního pracovního programu Unie pro oblast normalizace⁵⁷ a Komise na toto téma vypracovala studii⁵⁸. Práce bude v nadcházejících měsících pokračovat a budou zapojeny relevantní organizace zúčastněných stran a normalizační organizace, aby posoudily, zda a pro které prvky související se zelenou infrastrukturou budou zapotřebí nové normy.

2.3. Zlepšení přístupu k financím

Studie⁵⁹ z nedávné doby odhadla úroveň financování zelené infrastruktury z prostředků EU v programovém období 2007–2013 přibližně na 6 579 milionů EUR, přičemž největší příspěvek pocházel z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Program LIFE poskytuje specifické finanční krytí pro biologickou rozmanitost včetně zelené infrastruktury⁶⁰.

V období 2014–2020 je zelená infrastruktura dále podporována z prostředků přímo přidělených z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti na biologickou rozmanitost, přírodu a zelenou infrastrukturu, přičemž na investice bylo vyčleněno 3 700 milionů EUR, stejně jako investicemi v několika souvisejících oblastech, jako je protipovodňová ochrana, čištění vody nebo renovace budov.

Komise byla ve strategii pro zelenou infrastrukturu vyzvána, aby prozkoumala, zda existují možnosti zřízení inovativních mechanismů financování na podporu zelené infrastruktury, a aby vytvořila finanční nástroj EU, který podpoří subjekty zamýšlející realizovat projekty zelené infrastruktury. Projekty v oblasti zelené infrastruktury jsou způsobilé k financování z nástroje financování přírodního kapitálu (NCFF)⁶¹, finančního nástroje, který podporuje projekty plnící cíle v oblasti biologické rozmanitosti a přizpůsobování se změně klimatu a vytvářející příjmy nebo úspory nákladů. První úvěr byl podepsán v dubnu 2017⁶² a očekává se, že bude mít značné přínosy pro zelenou infrastrukturu a přírodu. Tři další operace byly podepsány v roce 2018, včetně úvěru městu Atény na zelenou infrastrukturu ve městě, a několik dalších relevantních projektů se připravuje.

K podpoře projektů zelené infrastruktury může přispět, byť nepřímo, i Evropský fond pro strategické investice⁶³ (EFSI) a cíle nového nařízení o EFSI II (které propojují EFSI s dalšími udržitelnými a přeshraničními projekty, zejména s projekty, jež přispívají k dosažení klimatických cílů COP21 nebo k přechodu na oběhové hospodářství s (téměř) nulovými emisemi uhlíku, které je z hlediska zdrojů účinnější).

⁵⁷ COM(2017) 453 final.

⁵⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/docs/green_infrastructures/GI%20Final%20Report.pdf

⁵⁹ http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/docs/green_infrastructures/GI%20Final%20Report.pdf

⁶⁰ <http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

⁶¹ <http://www.eib.org/products/blending/ncff/index.htm>

⁶² <http://www.eib.org/products/blending/ncff/project-examples/index.htm>

⁶³ <http://www.eib.org/efsi/>

Spolufinancování EU pro projekty provádějící zelenou infrastrukturu prostřednictvím řešení, která jsou v součinnosti s přírodou, a obnovu v rámci programu Horizont 2020 dosáhlo na základě výzev z let 2014–2015 částky 38,6 milionu EUR a na základě výzev z roku 2016 částky 68 milionů EUR; v roce 2017 se pak jednalo o dalších 73 milionů EUR. Dalších 33 milionů EUR poskytla v letech 2015–2016 pro národní agentury na projekty spojené se zelenou infrastrukturou sítí BiodivERsA⁶⁴, která je nástrojem spolufinancování v rámci projektu ERA-NET. Další nástroje financování, jako jsou například strukturální fondy, by pak mohly využít výsledky výzkumu a inovace týkající se zelené infrastruktury a posílit ambice z hlediska rozsahu zásahů a soudržnosti mezi nimi, k tomu však prozatím nedochází.

Tato analýza prokázala, že příležitosti, jež se pojí s různými finančními nástroji Unie, nebyly plně využity a že je třeba přístup k financování ještě zlepšit. Některé zúčastněné strany, s nimiž byly vedeny konzultace v rámci koordinační skupiny pro biologickou rozmanitost a přírodu, uvedly, že nedostatek specializovaných finančních nástrojů vnímají jako překážku. Je třeba zvýšit povědomí o existujících příležitostech⁶⁵ a poskytnout informace o možnostech, jak kombinovat různé zdroje, aby se dosáhlo strategičtějších a lépe integrovaných projektů zelené infrastruktury.

Investice do zelené infrastruktury přináší soukromému sektoru značnou návratnost. Vzhledem k tomu, že řada ekosystémů má schopnost ovlivňovat ukládání uhlíku, erozi a riziko povodní, developeři mohou pomocí zelené infrastruktury zvýšit hodnotu pozemků nebo ochránit majetek před vlivem změny klimatu. K podpoře využití těchto příležitostí jsou zapotřebí pokyny týkající se kvantifikace ekonomické návratnosti investic do zelené infrastruktury. Akce 1b⁶⁶ akčního plánu pro přírodu, lidi a hospodářství se zaměřuje na tuto potřebu tím, že poskytuje pokyny Komise k začlenění ekosystémů a jejich služeb do rozhodování.

2.4. Posílení rozvoje projektů zelené infrastruktury na úrovni EU

Strategie EU pro zelenou infrastrukturu zdůraznila podporu projektů zelené infrastruktury na úrovni EU jako důležitý cíl v rámci snahy předejít situaci, kdy by se projekty zelené infrastruktury prováděly pouze jako nezávislé iniciativy a nedosáhly by svého plného potenciálu. Povzbudila členské státy a regiony k tomu, aby se chopily příležitostí, pokud jde o rozvoj zelené infrastruktury v přeshraničním a nadnárodním rozměru.

V členských státech bylo úspěšně rozvinuto jen několik nadnárodních iniciativ, například iniciativa Evropského zeleného pásu (European Green Belt)⁶⁷ nebo zelený koridor na dolním toku Dunaje⁶⁸. U druhé uvedené iniciativy se odhaduje, že každý hektar obnoveného záplavového území pomáhá diverzifikovat zdroje obživy na místní úrovni a každoročně přináší ekosystémové služby v hodnotě 500 EUR.

⁶⁴ <http://www.biodiversa.org/>

⁶⁵ Viz dokument „Guide to Multi-Benefit Cohesion Policy Investments in Nature and Green Infrastructure“ (příručka pro vysoce účinné investice do přírody a zelené infrastruktury v rámci politiky soudržnosti) vydaný Komisí.

⁶⁶ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/factsheets_en.pdf

⁶⁷ <http://www.europeangreenbelt.org/>

⁶⁸ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/case-studies/lower-danube-green-corridor-floodplain-restoration-for-flood-protection>

Pokud jde o podporu pro projekty zelené infrastruktury na území celé Unie, stávající nástroje se primárně orientují na projekty prováděné na území jednoho členského státu (s výjimkou iniciativy Interreg) a mají své vlastní procedurální náležitosti a harmonogramy, což neusnadňuje vypracování a provádění nadnárodních projektů zelené infrastruktury.

Obecněji lze říci, že existuje prostor pro další synergické začlenění zelené infrastruktury do nástrojů strategického plánování, jako jsou plány povodí, plány péče o lokality sítě Natura 2000, národní plány kvality ovzduší, programy rozvoje venkova a operační programy v oblasti politiky soudržnosti, jakož i transevropské sítě. Tyto plány by mohly přispět k vytvoření celounijní sítě zelené infrastruktury.

Ve strategii pro zelenou infrastrukturu se uvádí, že takzvaná transevropská síť pro zelenou infrastrukturu (TEN-G) by byla „významným přínosem k zajištění odolnosti a vitality některých nejnámějších evropských ekosystémů, což by současně přineslo sociální a hospodářské výhody“. Stanoví se zde, že Komise má provést studii s cílem posoudit možnosti pro vytvoření iniciativy EU v oblasti TEN-G včetně posouzení nákladů a hospodářských, sociálních a environmentálních přínosů této iniciativy. Iniciativě TEN-G vyjádřil podporu i Evropský parlament⁶⁹, Rada⁷⁰ a Výbor regionů⁷¹.

Analýza nákladů a přínosů byla zveřejněna v roce 2016⁷²; dospěla k závěru, že strategičtější přístup k zelené infrastruktuře na úrovni EU by mohl mít ve srovnání se současným prováděním politiky v oblasti zelené infrastruktury a přidělováním finančních prostředků větší přínos v přepočtu na jedno investované euro (poměr přínosů a nákladů by byl ve srovnání se současným přístupem více než dvojnásobný).

Akce 12 akčního plánu pro přírodu, lidi a hospodářství stanoví, že Komise by měla vypracovat pokyny, které poskytnou strategický rámec pro další podporu rozvoje zelené infrastruktury na úrovni EU. To by zároveň mělo pomoci určit projekty společného evropského zájmu, jimž bude přiřazena vysoká priorita a příslušné financování v rámci současného víceletého finančního rámce, a to v rozsahu, který přesahuje správní hranice.

3. Závěry a další kroky

Strategie EU pro zelenou infrastrukturu zdůraznila přínosy zelené infrastruktury a představuje nový impuls pro zavádění zelené infrastruktury v EU. Bylo dosaženo pokroku na různých úrovních, avšak nadále je třeba řešit řadu výzev a zavádění zelené infrastruktury je třeba dále rozšiřovat. Je prokazatelné, že prozatím nebyl prosazen strategický přístup k zelené infrastruktuře na úrovni EU, a měl by se zvážit robustnější rámec pro zelenou infrastrukturu. Zelená infrastruktura je často zaváděna jen v malém rozsahu, kdy se náležitě nezohledňují možné ekonomické a sociální přínosy využití zelené infrastruktury místo infrastruktury šedé.

⁶⁹ Usnesení ze dne 2. února 2016 o přezkumu strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 v polovině období, bod 29.

⁷⁰ Závěry ze dne 16. prosince 2015 o přezkumu strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 v polovině období, bod 30.

⁷¹ Stanovisko ze dne 26. června 2014 k tématu Víceúrovňová správa při podpoře strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 a při provádění mezinárodních aičijských cílů, bod 53.

⁷² Viz pozn. pod čarou č. 59.

Na úrovni členských států je zapotřebí zvýšené úsilí k vypracování a zavedení národních strategií pro zelenou infrastrukturu a rámců ke stanovení priorit pro obnovu poškozených ekosystémů v souladu s přístupem MAES. To umožní větší součinnost a doplňkovost s prioritními akčními rámci podle směrnice o ochraně přírody a s rámcovou směrnicí o vodě a rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí.

Začlenění zelené infrastruktury do vhodných mechanismů financování EU přineslo nové příležitosti, opatření v oblasti zelené infrastruktury jsou však nadále zaváděna jen v omezené míře. Je třeba vyvinout zvýšené úsilí k tomu, aby bylo dosaženo účinného začlenění zelené infrastruktury do příslušných politik a právních předpisů EU. Je důležité, aby v budoucnu byl zajištěn strategičtější přístup a aby se co nejlépe využívaly budoucí nástroje financování z EU na podporu zelené infrastruktury. Kromě toho by měla být zlepšena soudržnost politik založených na ekosystémech, mimo jiné lepší interoperabilitou stávajících souvisejících platforem.

Provádění akce 12 akčního plánu EU pro přírodu a souvisejících pokynů k podpoře zavádění projektů zelené infrastruktury na úrovni EU představují příležitost k dalšímu vyjasnění koncepce zelené infrastruktury (zaznívají totiž komentáře v tom smyslu, že definice EU pokrývá mnoho aspektů a není vždy snadné všechny tyto aspekty postihnout). Pokyny také poskytují konkrétní příklady vztahů mezi zelenou infrastrukturou a obnovou ekosystémů. Mají přispívat k optimalizaci investic do přírody a biologické rozmanitosti ze současného víceletého finančního rámce, jakož i ovlivňovat podobu budoucích diskusí o této činnosti v období po roce 2020.

Kromě toho pokyny Komise k začleňování ekosystémů a jejich služeb do rozhodování⁷³ napomohou k lepšímu zohledňování hospodářských, sociálních a environmentálních přínosů zelené infrastruktury.

Zjištění této zprávy budou zahrnuta do hodnocení strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 a návazných opatření. Přispějí k dosažení cílů jiných klíčových politik EU v oblastech, jako je hospodářský růst a zaměstnanost, zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, snižování rizika katastrof, soudržnost a udržitelné zemědělství a lesní hospodářství, a v širším pojetí cílů udržitelného rozvoje.

⁷³ http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm